

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Versterking Lekdijk traject Salmsteke – Schoonhoven

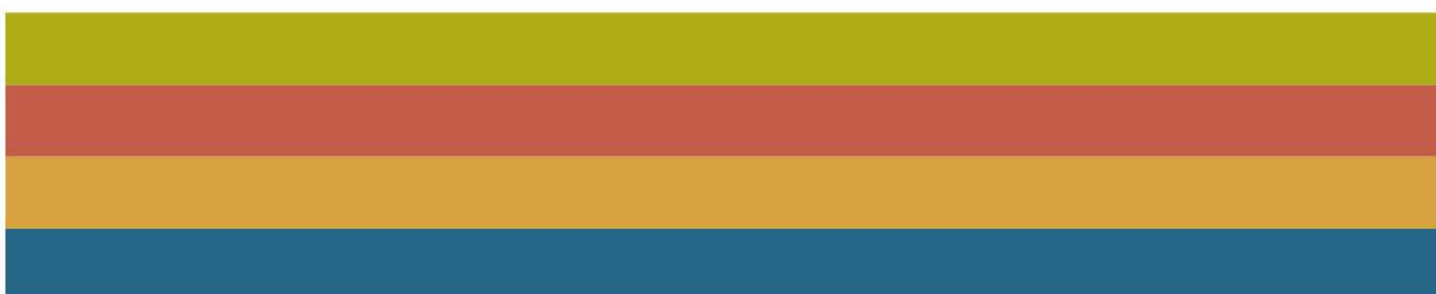
Tussentijds toetsingsadvies over het milieueffectrapport

14 juni 2021 / projectnummer: 3330

35 JAAR

onafhankelijk en deskundig advies

1 Advies in het kort

Het hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (HDSR) wil de Lekdijk aan de noordzijde tussen Salmsteke en Schoonhovenseveer versterken, omdat de dijk niet voldoet aan de huidige veiligheidsnorm. Voor het besluit hierover wordt een milieueffectrapport (MER) opgesteld, waarbij onderscheid wordt gemaakt in twee fasen. In de eerste fase wordt een keuze gemaakt voor een voorkeursalternatief, dat in de tweede fase gedetailleerd wordt uitgewerkt. De Provincie Utrecht heeft de Commissie gevraagd te adviseren over het 'MER deel 1', dat is opgesteld voor de keuze van het voorkeursalternatief.

Wat blijkt uit het MER deel 1?

Het MER deel 1 laat voor het traject Salmsteke – Schoonhovenseveer per dijkzone verschillende oplossingen zien: binnenwaartse versterking, buitenwaartse versterking en oplossingen die uitgaan van een constructie (damwand). Deze oplossingen hebben verschillende effecten op vooral natuur, landschap en cultuurhistorie (inclusief archeologie). Het voorkeursalternatief (VKA) bestaat uit een combinatie van de onderzochte oplossingsrichtingen, waarbij vanwege ruimtegebrek in veel gevallen voor constructies is gekozen. Verder zijn in het MER mogelijke kansen voor natuurontwikkeling beschreven. Het VKA zal in de planuitwerkingsfase verder worden uitgewerkt en geoptimaliseerd. Het MER wordt in die fase aangevuld met de benodigde detailinformatie.

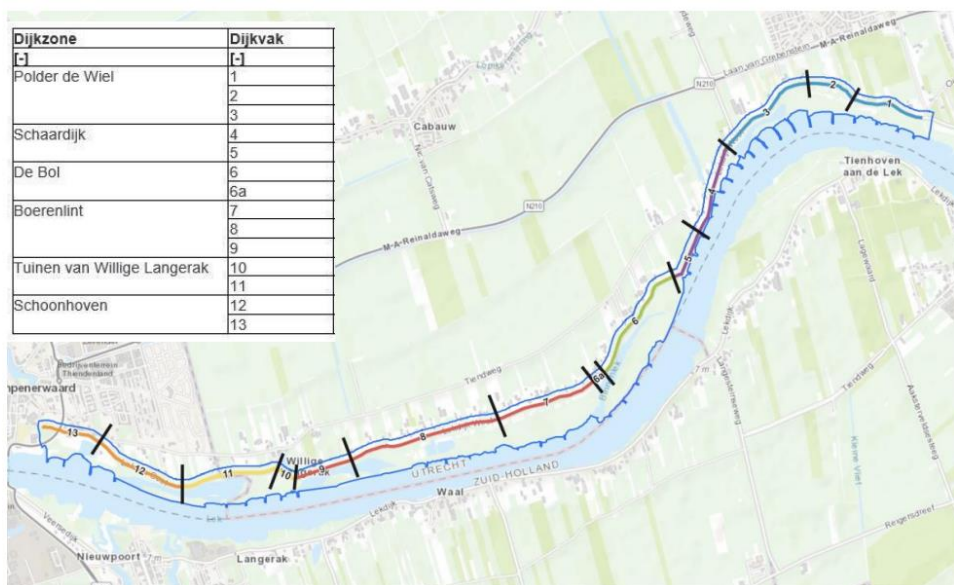
Wat is het advies van de Commissie?

Het MER deel 1 (verder: 'MER') en de Nota VKA zijn digitaal en interactief gepubliceerd via een website van HDSR, waardoor belanghebbenden tijdig geïnformeerd zijn en de gelegenheid krijgen hun mening te geven. Ook het feit dat de Commissie tussentijds is gevraagd te adviseren geeft aan dat belang wordt gehecht aan de rol van het milieu bij de keuze van het VKA.

Het MER is goed leesbaar en helder van structuur. Het MER en de Nota VKA bevatten weinig visualisaties en geen overzichtelijk kaartmateriaal, waardoor het lastig is goed overzicht te krijgen van het projectgebied. De interactieve webversie van de documenten biedt wel de mogelijkheid om in te zoomen op locaties. De beoordeling van de effecten van verschillende oplossingen is per dijkvak uitgevoerd. Dat geeft het bevoegd gezag de mogelijkheid om per dijkvak de milieueffecten mee te wegen bij de keuze voor de voorkeursoplossing.

De Commissie concludeert echter dat in het MER deel 1 nog informatie ontbreekt of onduidelijk is, die mogelijk van belang is voor de keuze van het VKA. Het MER en de Nota VKA zijn onvoldoende duidelijk over de veiligheidsopgave voor dit dijktracé. Daardoor kan niet worden beoordeeld welke ingrepen minimaal noodzakelijk zijn om aan de veiligheidsnormen te voldoen. In het ontwerp is voor het gehele dijktracé taludverflauwing en aanleg van een binnendijkse en buitendijkse beheerstrook opgenomen. Het is onduidelijk in hoeverre deze maatregelen nodig zijn om te voldoen aan de waterveiligheid, of voortkomen uit een wens van het hoogheemraadschap ten aanzien van het beheer. De 'beheerbaarheid' moet volgens de Commissie los beoordeeld worden van de afweging over de waterveiligheid.

De Commissie adviseert om deze informatie aan te vullen voordat het besluit over het VKA wordt genomen.

Figuur 1: aanduiding plangebied en indeling dijkvakken (bron: samengesteld uit MER deel 1 en bijlagen)

Achtergrond

De dijkversterking Salmsteke–Schoonhovenseveer is onderdeel van het project Sterke Lekdijk, dat betrekking heeft op de noordelijke Lekdijk tussen Amerongen en Schoonhoven. Dit 55 kilometer lange traject is onderverdeeld in zeven dijktrajecten waarvoor aparte besluiten worden genomen. Voor de dijkversterking Salmsteke–Schoonhovenseveer wordt door HDSR een Projectplan Waterwet opgesteld of – afhankelijk van de planning en de invoering van de Omgevingswet – een projectbesluit. Dit projectplan/projectbesluit moet worden goedgekeurd door het College van Gedeputeerde Staten (GS) van de Provincie Utrecht. Voor de goedkeuring van dit besluit wordt op grond van het Besluit milieueffectrapportage (categorie D3.2., wijziging van een primaire waterkering) een m.e.r.-procedure doorlopen.

Voor de besluitvorming wordt – zoals voor alle projecten die onderdeel vormen van het hoogwaterbeschermingsprogramma – het MIRT–spelregelkader gevolgd.¹ De m.e.r.-procedure maakt onderdeel uit van de verkenningsfase en de planuitwerkingsfase. Binnen deze fasen vindt op verschillende momenten besluitvorming plaats. Aan het einde van de verkenningsfase wordt de keuze voor het Voorkeursalternatief (VKA) bekrachtigd in een Nota VKA, die zal worden vastgesteld door het

¹ MIRT staat voor Meerjarenprogramma Infrastructuur en Transport. Het MIRT bevat plannen en projecten waarin het Rijk samenwerkt met andere (regionale) overheden en partijen. Het MIRT–“spelregelkader” maakt onderscheid in een aantal vaste beslismomenten: Startbeslissing, Verkenning, Voorkeursbeslissing, Planuitwerking, Projectbeslissing, Realisatiefase en Opleveringsbeslissing.

Algemeen Bestuur van HDSR. Dit advies heeft betrekking op het besluit over de Nota VKA. Het VKA wordt in de planuitwerkingsfase verder uitgewerkt, waarna het projectplan of projectbesluit wordt opgesteld en goedgekeurd.

Waarom een advies?

De provincie Utrecht heeft de Commissie gevraagd om advies over het MER deel 1, ten behoeve van de keuze van het voorkeursalternatief. De onafhankelijke Commissie m.e.r. is bij wet ingesteld en adviseert over de inhoud en de kwaliteit van het MER. Zij stelt voor ieder project een werkgroep samen van onafhankelijke deskundigen. De Commissie schrijft geen milieueffectrapporten, dat doet de initiatiefnemer. Het bevoegd gezag – in dit geval het College van Gedeputeerde Staten van de provincie Utrecht – besluit over de goedkeuring van het projectplan of projectbesluit.

De samenstelling en de werkwijze van de werkgroep van de Commissie en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt door nummer 3330 op www.commissiemer.nl in te vullen in het zoekvak.

2 Toelichting op het advies

In dit hoofdstuk licht de Commissie haar oordeel toe en geeft zij aanbevelingen voor de besluitvorming over het VKA en voor de planuitwerkingsfase, waarin het VKA verder wordt uitgewerkt.

2.1 Presentatie: digitaal en interactief MER

HDSR heeft gekozen voor een digitaal en interactief MER en Nota VKA. De informatie is ontsloten in de vorm van een website, waarbij gebruik is gemaakt van moderne visualisatietechnieken. Op de website wordt een ieder uitgenodigd om een mening te geven over het ontwerp en de achterliggende informatie. De Commissie constateert dat deze aanpak voor- en nadelen heeft.

Voordeel: informatie ‘op maat’

Ontsluiting van de informatie in website-vorm geeft goede mogelijkheden de informatie op meer toegankelijke wijze te presenteren. Hiermee kan goed aangesloten worden op de specifieke informatiebehoefte van de verschillende doelgroepen. Het gebruik van moderne presentatiemogelijkheden vergroot de toegankelijkheid van de informatie verder. Door in te zoomen op kaartmateriaal of visualisaties kan de lezer informatie tot op zijn of haar eigen gewenste detailniveau bekijken. Aandachtspunt hierbij is dat de gedetailleerdheid van visualisaties moeten passen bij het detailniveau van het besluit. Dit voorkomt dat er onterecht verwachtingen worden gewekt die later niet ingewilligd (kunnen) worden. Het is daarom van belang altijd duidelijkheid te geven over de onzekerheden in de visualisaties.

Nadeel: informatie verspreid over veel tabbladen

De Commissie constateert dat de digitale presentatie ook nadelen heeft. Het MER en de Nota VKA zijn opgebouwd uit verschillende tabbladen, waarbinnen veel kan worden ‘doorgeklikt’ naar andere tabbladen en achterliggende rapporten. Relevante informatie over de aanleiding voor de dijkversterking, ambities, de opbouw van de alternatieven en de effecten daarvan is verspreid over veel tabbladen en (sub)paragrafen. Dit werkt verwarrend en kan tot

misverstanden leiden. Hoewel ver ingezoomd kan worden op specifieke locaties ontbreken duidelijke overzichtskaarten van het plan- en studiegebied. Daardoor is het lastig om goed overzicht te krijgen van de belangrijkste conclusies van het MER. Van het MER en de Nota VKA is ook een 'analoge versie' beschikbaar gesteld, maar ook deze versie bevat weinig overzichtelijk kaartmateriaal.

De Commissie beveelt aan om de voor- en nadelen van de digitale en interactieve presentatie van het MER deel 1 en de Nota VKA te evalueren en daarbij de ervaringen van belanghebbenden over de toegankelijkheid te betrekken.² Hierdoor kan bij het MER deel 2 en bij andere deelprojecten van het programma Sterke Lekdijk optimaal gebruik worden gemaakt van de digitale mogelijkheden, zonder dat dit afbreuk doet aan de kwaliteit en toegankelijkheid van de informatie. Voor de herkenbaarheid en samenhang tussen de Sterke Lekdijk geeft de Commissie in overweging om dezelfde lijn te volgen in alle deelprojecten.

2.2 Doelstellingen en meekoppelkansen

Doelen en doelbereik

De aanleiding voor het project Sterke Lekdijk is het feit dat de dijk niet meer voldoet aan de veiligheidsnorm. De veiligheidsopgave vormt daarmee logischerwijs een belangrijk uitgangspunt voor de selectie van 'kansrijke oplossingen'. Bij de start van de procedure is aangegeven dat hiervoor ook andere randvoorwaarden en uitgangspunten gelden, namelijk randvoorwaarden uit wet- en regelgeving, eisen vanuit de scheepvaart en uitgangspunten en ontwerpprincipes uit het ruimtelijk kwaliteitskader.

De Nota VKA beschrijft in paragraaf 2.5 zeven projectdoelen voor het project Salmsteke – Schoonhovenseveer.³ De Commissie merkt op dat deze projectdoelen niet terugkomen in het MER en dat de alternatieven daarin niet expliciet zijn getoetst aan de projectdoelen. In de Nota VKA (hoofdstuk 5) zijn de alternatieven wel op hoofdlijnen getoetst aan de doelen, maar ontbreekt bijvoorbeeld toetsing aan ambities voor (onder andere) cultuurhistorie, die wel in de samenvatting van het MER zijn genoemd. De Commissie beveelt aan om in het MER fase 2 meer expliciet aandacht te besteden aan het 'doelbereik'.

Veiligheidsopgave en beheermaatregelen

De Commissie constateert dat het MER nauwelijks informatie bevat over de aard en de omvang van de veiligheidsopgave. Ook de Nota VKA geeft hierover geen heldere duiding.

Doordat specifieke informatie over de veiligheidsopgave ontbreekt is niet goed navolgbaar welke maatregelen vanuit waterveiligheid minimaal noodzakelijk zijn. Dit is van belang voor de keuze van het VKA. Doordat de alternatieven niet expliciet getoetst zijn aan de veiligheidsopgave is onduidelijk in hoeverre de taludverflauwingen zijn gerelateerd aan het veiligheidstekort of voortkomen uit de wens de beheerbaarheid te vergroten. Voor een taludverflauwing die niet nodig is voor het oplossen van het veiligheidstekort is – mede gezien de effecten ervan – volgens de Commissie een aparte afweging nodig, op basis van

² In 2017 heeft de Commissie een advies uitgebracht over een digitaal en interactief milieueffectrapport, waarin specifiek aanbevelingen zijn opgenomen voor deze werkwijze. Veel van de generieke aanbevelingen kunnen ook van waarde zijn voor de aanpak van het project Salmsteke–Schoonhovenseveer en aanverwante projecten. Dit advies te vinden op de website van de Commissie, door nummer [3195](#) op www.commissiemer.nl in te vullen in het zoekvak.

³ 1. Veiligheid voorop, 2. Tempo, 3. Maatschappelijke meerwaarde, 4. Samen met!, 5. Ruimte voor innovatie, 6. Hoge ambities duurzaamheid en 7. Binnen taakstellend budget.

andere argumenten dan waterveiligheid. Hetzelfde geldt voor de realisatie van de beheerstroken, die nu als integraal onderdeel van het VKA zijn beoordeeld.

Uit het MER blijkt dat de taludverflauwing en de beheerstroken (zeer) negatieve gevolgen kunnen hebben voor natuur, landschap en archeologische (verwachtings)waarden. Vooral effecten op beschermde natuur zijn daarbij van belang, omdat daaraan strenge wettelijke eisen zijn verbonden (zie ook paragraaf 2.3.1 van dit advies).

Het is daarom volgens de Commissie noodzakelijk dat de afweging over de genoemde 'beheermaatregelen' wordt losgekoppeld van het voldoen aan de veiligheidsdoelstelling. Het ligt voor de hand dat de afweging over beheermaatregelen in de planuitwerkingsfase plaatsvindt.

De Commissie adviseert om voorafgaand aan het besluit over het VKA⁴:

- de aard en omvang van veiligheidsopgave voor de verschillende dijkvakken expliciet te beschrijven;
- de alternatieven per dijkvak hier expliciet aan te toetsen, zodat duidelijk wordt welke ingrepen minimaal noodzakelijk zijn om aan de normen te voldoen;
- de afweging over taludverflauwing en de beheerstroken los te beschouwen van de veiligheidsopgave;
- de effectbeoordeling van de alternatieven hierop aan te passen; dit betekent dat de effecten van de noodzakelijke veiligheidsmaatregelen – vooral op natuur, landschap en archeologie – los van de effecten van de beheermaatregelen worden beoordeeld.

Voor de planuitwerkingsfase beveelt de Commissie aan om de ontwerpvrijheid te benutten die de overstromingskansbenadering biedt om negatieve milieueffecten zoveel mogelijk te voorkomen. De ontwerpleidraden strekken enkel tot aanbeveling: ze bieden houvast, maar het zijn geen wettelijke voorschriften.

Overige ambities en meekoppelkansen

Het MER geeft aan dat bescherming tegen overstromingen de (hoofd)doelstelling van het project is en spreekt daarnaast (net als de Nota VKA) van meekoppelkansen. Deze hebben betrekking op beheer en natuurontwikkeling. Daarnaast is aangegeven dat het waterschap zo veel mogelijk maatschappelijke meerwaarde wil realiseren, hoge duurzaamheidsambities heeft en ruimte wil bieden aan innovatie. Dit sluit aan bij de integrale aanpak van de deelprojecten voor de Sterke Lekdijk.⁵ De Commissie constateert dat een aantal kansen om 'andere ambities' te realiseren duidelijk uit het MER naar voren komen, zoals de mogelijkheid om doelen van de Kaderrichtlijn Water (KRW) te realiseren (zie ook paragraaf 2.3.1 van dit advies) en een analyse van 'circulariteit en klimaatmissie'.

⁴ Indien besloten wordt het betrekken van deze aanvullende informatie door te schuiven naar de planuitwerkingsfase, moet er rekening mee worden gehouden dat dit kan leiden tot heroverweging van (delen van) het VKA. Het is belangrijk om hiermee in het planproces rekening te houden en de eventuele wijzigingen in het VKA goed te onderbouwen.

⁵ Een voordeel van de integrale aanpak – naast eenduidigheid – kan zijn dat aspecten die de schaal van het deelgebied overstijgen meer aandacht kunnen krijgen. Dit kan bijvoorbeeld gelden voor landschappelijke kenmerken, natuurwaarden en verkeer. Voor het project is dan ook een gezamenlijk ruimtelijk kwaliteitskader opgesteld, waarin kernkwaliteiten en ontwerpprincipes zijn vastgelegd. Ook is voor het gehele project een Strategische Nota van uitgangspunten vastgesteld en wordt door middel van een 'Bestuurlijke Tafel Sterke Lekdijk' en een onafhankelijk team Omgevingskwaliteit voorzien in een integrale visie en aanpak.

Nog niet duidelijk is hoe de ambities op het gebied van cultuurhistorie (volgens het MER ook een van de doelen van het project) worden vertaald. In de beschrijving en beoordeling van (de effecten van) de alternatieven gaat uitsluitend aandacht uit naar de negatieve effecten en mitigerende maatregelen om deze effecten te voorkomen of verzachten. De Commissie beveelt daarom aan om in de planuitwerkingsfase en het MER deel 2 aandacht te besteden aan mogelijkheden om cultuurhistorische elementen te versterken, bijvoorbeeld door optimalisatie van het ontwerp.

Verder is de Commissie van mening dat de voordelen van een integrale aanpak van de Sterke Lekdijkprojecten nog weinig uit het MER blijken. Zij beveelt aan om in de planuitwerkingsfase deze mogelijkheden verder te onderzoeken. Denk daarbij aan:

- Het benutten van alle mogelijkheden voor natuurontwikkeling, ook op locaties waar geen KRW-opgave ligt. Deze kunnen mogelijk als compensatie dienen voor natuurwaarden die door dit deelproject of andere deelprojecten worden beïnvloed.
- Kansen om een bijdrage te leveren aan ambities op het gebied van duurzaamheid en circulariteit (beperken energiegebruik, gebruik van energiezuinig materieel, hergebruik van grondstoffen en materialen).
- Ook de kans om bij het gemaal een vistrap te maken, die in de verkenningsfase als meekoppelkans is genoemd maar niet terug komt in het VKA, past binnen deze ambities.

2.3 Effectbeoordeling

De effectbeoordeling is over het algemeen overzichtelijk gepresenteerd en voldoende onderbouwd. De indeling in dijkvakken is vanuit de projectdoelstellingen en landschappelijke karakteristiek logisch en herkenbaar. Doordat de effecten van de alternatieven per dijkvak zijn beoordeeld, is de keuze die per dijkvak voor het VKA is gemaakt over het algemeen goed te volgen. In de volgende paragrafen gaat de Commissie nader in op de effectbeoordeling voor natuur, landschap, cultuurhistorie en archeologie en doet zij enkele aanbevelingen voor de planuitwerkingsfase.

2.3.1 Natuur

Effecten op beschermde natuurgebieden en soorten

De effecten van de alternatieven op natuur zijn duidelijk en voor de keuze van het voorkeursalternatief voldoende beschreven in het MER en een apart bijlagerapport (bijlage 4). De effecten zijn per dijkvak in beeld gebracht. Uit het MER en de bijlage blijkt dat alle alternatieven in meer of mindere mate negatieve gevolgen hebben voor de Natura 2000-gebieden Rijntakken (deelgebied Uiterwaarden Lek) en Zouweboezem, het Utrechts Natuurnetwerk (UNN) en overig beschermde natuur.

De Commissie plaatst twee kanttekeningen bij de effectbeoordeling:

- In verschillende dijkzones kunnen significante gevolgen voor Natura 2000-gebieden (habitats en soorten) optreden. Deze effecten zijn beoordeeld als negatief, maar niet als sterk negatief. Gezien de risico's die deze effecten opleveren voor de uitvoerbaarheid ligt volgens de Commissie een sterk negatieve beoordeling voor de hand. Zo is in de Nota VKA onduidelijk in hoeverre er door taludverflauwing en buitendijkse beheerstroken het Natura 2000-gebied in dijkzone Boerenlint wordt aangesneden.
- In dijkzone 4 (Boerenlint) is het VKA gelijk aan alternatief KA3 ('Constructief'). De beoordeling wijkt echter af (alternatief KA3 scoort negatief, het VKA scoort neutraal). De

Commissie beveelt aan de effectbeoordeling op dit punt aan te passen of het verschil te verklaren.

In het MER is niet ingegaan op de mogelijk significante effecten op Natura 2000-doelen ten gevolge van stikstofemissie in de aanlegfase. Anders dan in het MER deel 1 van andere Sterke Lekdijkprojecten is geen verwijzing naar AERIUS berekeningen of naar een nog uit te voeren voortoets of Passende beoordeling opgenomen. In het ‘Verkennend natuuronderzoek’⁶, een bijlage bij de Nota van uitgangspunten dijkversterking Salmsteke – Schoonhoven, is het stikstofrisico wel opgemerkt (p.31):

“De werkzaamheden kunnen negatieve effecten hebben op de buitendijkse habitattypen en leefgebieden van soorten met instandhoudingsdoelstellingen in Natura 2000-gebied binnen het onderzoeksgebied, alsmede op nabijgelegen Natura 2000-gebieden door externe werking. Ook zijn negatieve effecten door een toename in stikstofdepositie niet uit te sluiten. Hierdoor is het noodzakelijk een passende beoordeling en een stikstof-berekening uit te voeren.”

Op basis van het MER en de uitgevoerde onderzoeken concludeert de Commissie dat in de planuitwerkingsfase:

- a) voor het voorkeursalternatief een Passende beoordeling moet worden opgesteld, ook met het oog op de effecten stikstofdepositie in de realisatiefase. Hieruit moet blijken of – met mitigerende maatregelen – aantasting van de natuurlijke kenmerken van de Natura 2000-gebieden kan worden voorkomen. Als dit niet het geval is moet de zogenaamde ‘ADC-toets’⁷ worden uitgevoerd.
- b) voor het UNN compensatiegebied(en)⁸ aangewezen moeten worden, aangezien in twee dijkzones buitenwaartse versterking ten koste gaat van UNN-areaal.
- c) voor enkele beschermde soorten ontheffing moet worden aangevraagd.⁹

Kansen voor natuur

Behalve potentiële negatieve effecten voor natuur biedt de dijkversterking ook kansen voor natuur. In drie dijkzones zijn natuurmaatregelen opgenomen en beoordeeld als meekoppelkans. De maatregelen scoren positief op de meeste natuuraspecten, hoewel in de realisatiefase negatieve effecten voor de kamsalamander zijn voorzien.

De Commissie onderschrijft de potenties van de bedoelde maatregelen voor natuur. Mits zorgvuldig uitgevoerd heeft de ontwikkeling van moeraszones naar verloop van tijd een positief effect op natte natuur. Op korte termijn verdwijnen er echter ook natuurwaarden aan de voet van de dijk. Het MER benadrukt de positieve effecten van de versterkte moeraszone, maar geeft niet aan in hoeverre de mogelijk verdwijnende waarden aan de voet van de dijk terugkeren. De Commissie wijst er op dat er op dit moment langs een aantal dijkvakken al moeraszones aanwezig zijn. Taludverflauwing en het realiseren van een beheerstrook leiden er toe dat deze zones vaak iets verder richting rivier opnieuw worden aangelegd. Per saldo

⁶ Verkennend natuuronderzoek ten behoeve van de dijkversterking Salmsteke – Schoonhoven (SAS), 30-01-2020.

⁷ Deze houdt in: zijn er geen Alternatieven? Zijn er Dwingende redenen van groot openbaar belang? Worden de nodige Compenserende maatregelen getroffen? De ADC-toets maakt formeel geen deel uit van de Passende beoordeling.

⁸ Als oppervlakteverlies van wezenlijke kenmerken en waarden van het UNN niet volledig kan worden gemitigeerd, leidt dit tot een significante aantasting daarvan. Verlies aan omvang en/of kwaliteit moet in dat geval tijdig gecompenseerd worden. Hiervoor moet de “Nee-tenzij toets” uit de Omgevingsverordening van de provincie Utrecht doorlopen worden.

⁹ Uit de rapporten blijkt dat er in dit traject waarnemingen zijn van kamsalamander, bever, rivierprik, bittervoorn, kleine en grote modderkuiper en houting.

kan daardoor natuurareaal verdwijnen. De Commissie beveelt aan dit bij de nadere uitwerking en optimalisatie van het VKA mee te nemen.

2.3.2 Landschap

De effecten op het landschap zijn in het MER per dijkvak beschreven. Doordat in veel dijkvakken voor een constructie-oplossing is gekozen is de impact op het landschap over het algemeen beperkt. De in de vorige paragraaf genoemde taludverflauwing en realisatie van beheerstroken heeft wel een relatief grote impact op het landschap. Omdat de landschappelijke effecten van de beheerstroken als integraal onderdeel van het VKA zijn beoordeeld valt de negatieve score van deze maatregel weg in de algemene boordeling van het betreffende dijkvak en krijgt daardoor te weinig gewicht. Voor de taludverflauwing als beheermaatregel is wel een aparte effectbeoordeling opgenomen.

De Commissie merkt op dat in het dijkvak Schoonhoven wordt gekozen voor een binnendijkse versterking in grond, met een steunberm. De uiterwaard heeft hier weinig ruimtelijke kwaliteit (recreatieterrein, zwembad met parkeerterrein) en de variant van een buitendijkse versterking, met de mogelijkheid het gebied te verbeteren, scoort vanuit landschap positief. In de toelichting van het VKA staat dat er buitendijks ruimtegebrek is, maar hiervoor is weinig onderbouwing gegeven. De Commissie beveelt aan dit in het definitieve MER te verduidelijken.

2.3.3 Cultuurhistorie en archeologie

Bij de effectbeoordeling op de aspecten cultuurhistorie en archeologie heeft de Commissie de volgende kanttekeningen:

- Gesteld wordt dat het studiegebied voor effecten op archeologische waarden gelijk is aan het projectgebied, terwijl het studiegebied voor grondwater zich uitstrekt tot waar grondwatereffecten te verwachten zijn. Daarmee wordt voorbijgegaan aan het gegeven dat de grondwaterstand sterk van invloed kan zijn op archeologische waarden.
- Het MER stelt dat er geen bekende archeologische waarden zijn binnen het ruimtebeslag van de dijkversterking. Uit bijlage 12 (Effectbeoordeling MER SAS-Archeologie, pag.1) blijkt echter dat er weldegelijk bekende vindplaatsen zijn, ook al zijn dit (nog) geen geregistreerde (AMK) monumenten. Het gaat om een voormalige molen, veerovergangen en boerderijplaatsen. Gekozen is om deze op te tellen bij de archeologische verwachtingswaarden omdat de exacte locatie nog niet bekend is (waarde 3). Het is van belang tijdig de omvang van de vindplaatslocaties - waar relevant - in beeld te brengen.
- Op sommige plaatsen vindt door de ingreep aan de dijk een verschuiving van de as van de dijk plaats. Dit onderscheidende effect komt echter niet in de effectbeoordeling tot uiting, omdat alle alternatieven reeds zeer negatief beoordeeld worden.

De Commissie adviseert om in de planuitwerkingsfase, in het MER deel 2, nader in te gaan op bovenstaande punten. Maak in de vervolgfase duidelijk met welke mitigerende maatregelen negatieve effecten voorkomen kunnen worden. Breng eerst de eventueel aanwezige archeologische waarden in beeld, zodat de (diepte van de) bodemingrepen daarop afgestemd kunnen worden. Indien behoud in situ niet mogelijk blijkt, dienen de gebruikelijke stappen uit de archeologische monumentenzorgcyclus gevolgd te worden.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing

Toetsing door de Commissie

De Commissie bestaat uit een werkgroep van deskundigen. Deze werkgroep beoordeelt of het MER de benodigde milieu-informatie bevat en of deze juist is. Als er informatie ontbreekt of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij die essentieel vindt. Dat is het geval als aanvullende informatie in haar ogen kan leiden tot andere afwegingen. Dan adviseert de Commissie de ontbrekende of gecorrigeerde informatie alsnog beschikbaar te stellen, voordat het besluit wordt genomen. Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de werkgroep in een eerdere fase het gebied bezocht waar milieugevolgen kunnen optreden. Meer informatie over de [Commissie](#) en over haar [werkwijze](#) vindt u op onze website.

Samenstelling van de werkgroep

Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

ir. Yttje Feddes

drs. Sjef Jansen

dr. ir. Ruben Jongejan

drs. Pieter Jongejans (secretaris)

dr. Heleen van Londen

ir. Kees Slingerland (voorzitter)

Besluit waarvoor dit milieueffectrapport is opgesteld

Goedkeuring van projectplan Waterwet of projectbesluit (na inwerkingtreding van de Omgevingswet).

Waarom wordt hiervoor een milieueffectrapport opgesteld?

Voor activiteiten die grote milieugevolgen kunnen hebben, kan in Nederland een MER vereist zijn. De bijlagen C en D bij het Besluit milieueffectrapportage geven aan om welke [activiteiten](#) het gaat. Voor deze procedure gaat het in ieder geval om de activiteit D03.2, "wijziging van een primaire waterkering". Daarom wordt een project-MER opgesteld.

Bevoegd gezag besluit

Gedeputeerde Staten van de provincie Utrecht.

Initiatiefnemer besluit

Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden.

Heeft de Commissie ook zienswijzen en adviezen bij haar advies betrokken?

Het bevoegd gezag heeft de Commissie niet in de gelegenheid gesteld om zienswijzen en adviezen bij haar advies te betrekken.

Waar vind ik de stukken die de Commissie heeft beoordeeld?

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiemer.nl projectnummer [3330](#) in te vullen in het zoekvak.

Commissie voor de milieueffectrapportage
A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

t 030-2347666
e mer@eia.nl
w commissiemer.nl

